

Täysistunto

Tiistai 25.5.2021 klo 14.04—18.02

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tähänkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu alkaa, ministeri Pekonen.

Keskustelu

15.24 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esityksen taustalla on markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus. Kyseinen markkinavalvonta-asetus on EU-asetuksena luonteeltaan lähtökohtaisesti suoraan jäsenmaissa sovellettavaa, mutta sen toimeenpano edellyttää, että myös kansalliseen lainsäädäntöön tehdään joitain muutoksia muun muassa markkinavalvontaviranomaisten uusien toimivaltuuksien, seuraamussääntelyn sekä tarvittavien viittausten osalta.

Markkinavalvonta-asetuksella pyritään muun muassa yhtenäistämään EU:n jäsenmaiden markkinavalvontaviranomaisten käytössä olevia toimivaltuuksia. Asetuksella pyritään myös osaltaan vastaamaan niihin haasteisiin, joita kolmansista maista verkkokaupan kautta EU-alueelle päätyvät vaatimustenvastaiset tuotteet aiheuttavat. Asetusta aletaan soveltaa jäsenmaissa 16.7.2021 alkaen.

EU:n markkinavalvonta-asetus on soveltamisalaltaan laaja ja horisontaalinen lukuisien eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Tässä esityksessä ehdotetaan tehtäväksi edellä kuvatut muutokset nimenomaan työssä käytettävien teknisten laitteiden markkinavalvontaa koskevaan kansalliseen sääntelyyn. Työsuojeluviranomaiset sekä sosiaali- ja terveysministeriö ovat markkinavalvontaviranomaisia, jotka valvovat olennaisessa määrin työkäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuutta.

EU-asetuksen edellyttämien muutosten lisäksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muita muutoksia. Esityksellä laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen velvollisuutta tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten siten, että ilmoitusvelvollisuus koskisi myös ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa. Tämän lisäksi työsuojeluviranomaisella olisi jatkossa toimivalta teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

dä ilmoitus poliisille tapauksista, joiden osalta viranomainen on havainnut työntekijän terveyttä tai turvallisuutta työpaikalla koskevien EU:n kemikaaliturvallisuuksäännösten vastaista menettelyä.

Esityksellä laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen oikeutta saada salassa pidettäviä tietoja toisilta viranomaisilta työolosuhdevalvontaa varten. Tähän liittyen tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos yhdenmukaisesti valvontalain sääntelyn kanssa.

Lisäksi nykyisellään valtioneuvoston asetuksen tasolla oleva sääntely asbestipurkutyöstä työsuojeluviranomaiselle tehtävän ennakoilmoituksen sisällöstä ehdotetaan osittain siirrettäväksi lain tasolle. Kyseinen muutos on lakitekkinen. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista aiheutuvat tarvittavat muutokset.

Suurin osa uudesta voimaan tulevasta EU:n markkinavalvontasääntelystä koskee markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, joten vaikutukset muuhun kuin viranomaistoimintaan ovat rajalliset. Myös tämä esitys sisältää näin ollen pääosin muihin kuin yrityksiin suoraan kohdistuvia vaikutuksia, vaikka muun muassa valvontaviranomaisen toimivaltuuksia koskevilla säännöksillä on jonkin verran vaikutuksia välillisesti talouden toimijoihin.

Ehdotettu sääntely vaikuttaa ennen kaikkea kolmansista maista ja verkkokaupan välityksellä markkinoitujen tuotteiden markkinavalvontaan. Ehdotetuilla valvontaviranomaisten uusilla toimivaltuuksilla on vaikutuksia erityisesti sellaisten talouden toimijoiden osalta, jotka eivät toiminnassaan noudata teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevaa sääntelyä.

Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien laajentamisen ja tehostamisen voidaan arvioida vaikuttavan lähtökohtaisesti vähentävästi vaatimustenvastaisten ja vaarallisten teknisten laitteiden määrään markkinoilla. Tämän seurauksena on myös teknisiä laitteita työssään käyttävien henkilöiden turvallisuustason parantuminen tältä osin. Ehdotettujen muutosten myötä on mahdollista nykyistäkin tehokkaammin puuttua ihmisten henkeä ja terveyttä vaarantaviin vaatimustenvastaisuustilanteisiin.

Esityksen tiedonsaantia koskevan muutoksen merkittävin vaikutus on se, että se mahdollistaa jatkossa tulorekisterin tietojen hyödyntämisen työsuojeluviranomaisen nykyisten valvonta-asioiden lisäksi myös työolosuhteiden valvonnassa. Ehdotettu muutos edistäisi työolosuhdevalvonnan tehokasta ja tarkoituksenmukaista kohdentamista sekä yksittäistapauksien selvittämistä.

Työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen ihmiskaupparikoksiin edistää viranomaisten asiantuntemuksen tehokasta hyödyntämistä sekä osaltaan ihmiskaupparikosten parempaa tunnistamista rikosprosessin käynnistyessä ja kuluessa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Taimela.

15.30 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin jo edellä saatoimme ministerin hyvästä esityksestä kuulla, niin tällä hallituksen esityksellä toteutetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen vaatimat, pääosin aika tekniset muutokset koskien muun muassa markkinavalvontaa ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta. Siihen sisältyy myös erityisen tärkeä osa, jossa työsuojeluviranomaisen velvollisuutta tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten laajennettaisiin siten, että ilmoitusvelvollisuus koskisi myös ihmiskaup-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

paa. On jälleen paikallaan kiittää hallitusta ja erityisesti ministereitä Pekonen ja Haatainen määrätietoisesta työstä ihmiskauppaa ja ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä vastaan — tähän ei ole todellakaan ainut esitys tältä hallitukselta, niitä on jo ollut tämän puutteen korjaamiseksi, ja näitä esityksiä on tulossa jatkossakin.

Työsuojeluviranomaisten ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen ihmiskaupparikoksiin parantaa viranomaisten asiantuntemuksen tehokasta hyödyntämistä sekä osaltaan ihmiskaupparikosten parempaa tunnistamista rikosprosessin käynnistyessä ja sen kuluessa. Sen myötä toteutetaan jälleen yksi toimenpide hallituksen kunnianhimoisessa ohjelmassa ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjumiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteydessä täytyy vielä nostaa esiin työsuojeluviranomaisten resurssit. Jotta pystymme hyödyntämään näitä uusia työkaluja työsuojelussa, on tärkeää turvata viranomaisten riittävät resurssit. Vaikka nyt käsittelyssä olevalla esityksellä ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta resurssitarpeisiin, on meidän työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa seurattava hyvin tarkasti viranomaisten tehtäväkirjon muutoksia ja paitsi edistettävä järkeviä ja kustannustehokkaita toimia myös huolehdittava perusrahoituksen riittävydestä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sjöblom.

15.32 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Ihmiskaupan mahdollistavia rakenteita on purettava ja muutettava. Ihmiskauppa loukkaa törkeästi ihmisoikeuksia ja aiheuttaa suurta kärsimystä kaikkialla maailmassa. Uhrin ovat poikkeuksetta erittäin haavoittuvassa asemassa, ja heidän auttamisekseen on etsittävä väsymättä keinoja. Viranomaisten toiminta tarjoaa yhteiskunnalle mahdollisuuksia ihmiskaupan kitkemiseen, ja heitä ohjaavaa lainsäädäntöä on siksi syytä uudistaa.

Ihmiskaupan keskeisiin tunnuspiirteisiin kuuluva työntekijöiden hyväksikäyttäminen on suomalaisen työlainsäädännön valossa yksiselitteisesti laitonta, mutta valitettavasti sitä kuitenkin esiintyy. Työlainsäädännön toteuttamista valvovat työsuojeluviranomaiset ovat hyvässä asemassa ihmiskaupan havaitsemiseen ja siihen liittyvän epäterveen toiminnan havaitsemiseen. Tällä hetkellä viranomaisilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ilmoittaa poliisille ihmiskauppaa tai törkeää ihmiskauppaa koskevista epäilyistä. Työsuojeluviranomaisten ilmoitusvelvollisuutta ollaan tämän lakiesityksen myötä laajentamassa. Samalla viranomaisille annetaan toimivalta ilmoittaa myös työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta rikkovien kemikaaliturvallisuuksäännösten vastaisista menettelyistä. Maamme lainsäädännön on kyettävä suojaamaan työntekijöitä ja antamaan tehokkaat keinot hyväksikäytön ja ihmisoikeusloukkauksien torjumiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Pekonen.

15.34 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Kiitos, puhemies! Edustaja Taimela tuossa nosti esiin tuon työsuojeluviranomaisten resurssikysymyksen, ja tämä kysymys on erittäin tärkeä ja ajankohtainen. Vaikka tämän hallituskauden aikana resursseja on lisätty, niin erityisesti ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytön torjumiseksi lisätarpeita on edelleen. Toisaalta me tarvitaan myöskin parempia toimivaltuuksia ja parempaa viranomaisten välistä tiedonkulkua, mihin tämä esitys osaltaan sitten vastaakin. Kiitos myös edustaja Sjöblomille hyvästä puheenvuorosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.